

1 Hyvinvointi ja aktiivisuus

Hyvinvointi ja aktiivisuus-ohjelma koostuu kolmesta pääteemasta:

1. Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen
2. Osaava ja oppiva kaupunkilainen
3. Aktiivinen kaupunkilainen

Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen -osiossa on kuvattu väestön kestäväan hyvinvointiin liittyvät tavoitteet, tuottavuuden parantaminen ehkäisevällä työllä sekä palveluiden kehittäminen vaikuttavilla ja asiakaskeskeisillä palveluprosesseilla.

Osaava ja oppiva kaupunkilainen -osiossa on kuvattu kaupungin henkilöstöön ja Sivistystoimialan palveluverkkoon liittyvät linjaukset, kaupunkilaisten elinikäisen oppimisen tukemisen keinot sekä vieraskielisen väestön potentiaalin valjastamisen ja kielitaidon kehittymisen tavoitteet.

Aktiivinen kaupunkilainen -osiossa on kuvattu keinot ja tavoitteet, joilla kaupunkilaisten vapaa-ajan aktiivisuutta voidaan lisätä. Osiossa keskitytään omatoimisuuden ja itsepalvelun kasvattamiseen, palveluohjauksen kohdistamiseen, vanhoista toimintatavoista luopumiseen ja palvelujen uudistamiseen sekä kehittämiseen yhteistyössä kansalais- ja järjestötoiminnan kanssa. Osiossa painotetaan myös osallisuuden kasvattamista suunnittelussa, toteutuksessa ja päätöksenteossa sekä kulttuurikaupungin aseman vahvistamista.

Pääteemojen alla on kuvattu strategiaprossin tuloksena syntyneet keskeiset strategiset linjaukset. Kukin linjaus näkyy omana alaotsikkonaan, jonka alla kerrotaan linjauksen keskeinen ajatus. Linjauksia tarkennetaan konkreettisempien alatavoitteiden muodossa.

2.2. Osaava ja oppiva kaupunkilainen

Varhaiskasvatuksen ja koulutuksen toteuttaminen ovat kaupungin perustehtäviä sekä kilpailukyvyyn edellytys **myös tulevaisuuden kunnassa. Uudessa kunnassa sivistysroolin merkitys tulee korostumaan.** Koulutuksen vastaaminen yksilöiden erilaisiin henkilökohtaisiin tarpeisiin, globaalin talouden murrokseen liittyviin työelämän muutoksiin, teknologiseen murrokseen ja elinikäiseen oppimiseen kuuluvat asiat ovat esimerkkejä toimintaympäristöön liittyvistä haasteista. Haasteisiin vastaaminen edellyttää kykyä jatkuvaan uudistumiseen, jonka perustana ovat erilaiset yhteistyöverkostot ja uuden teknologian tuomat uudet toimintamahdollisuudet. Maahanmuuttajien koulutukselliset tarpeet tulee ottaa vahvasti huomioon kotoutumisen tukemisessa.

Turun kasvat-, koulutus- ja sivistyspalveluissa huomioidaan laajasti kuntalaisten hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen. Turkulaisia kannustetaan ja ohjataan aktiiviseen elämäntapaan tarjoamalla tietoa, tukea ja palveluita liittyen terveisiin elämäntapoihin, elämänhallintaan, vapaa-ajanviettomahdollisuuksiin ja harrastuksiin. Palveluita ja niiden kehittämistä suunniteltaessa kuullaan asiakkaan mielipiteitä ja kehittämistyötä tehdään yhdessä asiakkaiden kanssa.

Alatavoitteet:

- Lisätään harrastusmahdollisuuksia koulujen tiloissa koulupäivien jälkeen
- Kiusaamiselle asetetaan nollatoleranssi ja sitoutetaan kaikki toimijat ehkäisemään ja kitkemään kiusaamista
- Tehdään yhteistyötä eri toimijoiden kanssa erityisesti alakoululaisten koulumatkojen liikenneturvallisuuden parantamiseksi
- Sidosryhmät, kuten vanhempaintoimijat, osallistetaan varhaiskasvatus- ja opetuspalveluiden kehittä-

miseen ja suunnittelemiseen

- Palveluiden kehittämistä tehdään lapsivaikutusten arviointi ennen päätöksentekoa

2.2.1. Henkilöstön osaaminen pidetään kehityksen kärjessä systemaattisella osaamisen johtamisella ja laajaan verkostoitumiseen kannustamalla

Henkilöstön koulutukseen ja kokemukseen perustuva osaaminen on kaupungin keskeinen voimavara. Osaamisen kasvattamisessa keskeisiä asioita ovat systemaattinen koulutustarpeiden suunnittelu sekä kansallisten ja kansainvälisten verkostojen hyödyntäminen. Hyvä koulutus ja osaamisen arvostaminen johtavat siihen, että työilmapiiri on luova, innostava ja henkilöstön sisäistä motivaatiota ylläpitävä.

Alatavoitteet:

- Henkilöstön osaaminen pidetään kehityksen kärjessä suunnitellusti johdetulla riittävällä täydennyskoulutuksella ja kannustamalla uusien toimintatapojen löytämiseen.
- Henkilöstöä kannustetaan muodostamaan kansallisia ja kansainvälisiä verkostoja erityisesti hyödyntämällä uusia digitaalisia toimintaympäristöjä ja niiden suomia mahdollisuuksia.

2.2.2. Turun seudulla monipuoliset sivistyspalvelut saadaan esteettömästi kaikkien ulottuville hyödyntämällä uuden teknologian tarjoamia mahdollisuuksia ja alueellista yhteistyötä

Kaupungin koulutus- ja vapaa-aikapalvelujen tarjonta on laaja ja monipuolinen. Kaikkia palveluita ei kuitenkaan tarvitse tuottaa itse, vaan yhteistyötä voidaan tehdä laajasti. Eri tasoilla toimivien koulutuksen järjestäjien välinen yhteistyö, uuden opetusteknologian hyödyntäminen ja lähikirjastojen toimiminen alueellisina kulttuurikeskuksina ja yhteispalvelupisteinä ovat tärkeitä keinoja. Omassa edunvalvonnassaan Turku huolehtii koko maakunnan ja kaupunkiseudun eduista.

Alatavoitteet:

- Koulutus- ja kulttuuripalveluissa digitaalisia ympäristöjä hyödynnetään tehokkaasti.
- Omassa edunvalvonnassaan Turku huolehtii myös kaupunkiseudulla toimivien yhteistyökumppanien eduista.
- Kaupunki toimii koulutuksenjärjestäjäverkon kokoajana Turun alueella.

2.2.3. Vieraskielisen väestön suomen ja ruotsin kielen taidon kehittymistä ja suomalaisen yhteiskunnan tuntemusta tuetaan riittävällä koulutustarjonnalla ja muilla palveluilla

Vieraskielisten määrä jatkaa ripeää kasvuaan. Kotimaisten kielten hyvä osaaminen on kotoutumisen ja työllistymisen kannalta keskeinen tekijä. Tämä varmistetaan kehittämällä joustavat ja loogisesti etenevät maahanmuuttajien koulutukset ja ohjauspalvelut yhteistyössä koulutuksenjärjestäjien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.

Alatavoite:

- Kaikille vieraskielisille tarjotaan riittävästi tuloksellisia ja oikeanlaisia suomen ja ruotsin kielen opintomahdollisuuksia
- **Maahanmuuttajien kokotutumista tuetaan varhaiskasvatuksen palveluohjauksella**

2.2.4. Kansainvälisyyden edellytykset turvataan tukemalla asukkaiden ja henkilöstön valmiuksia toimia kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa

Kaupungissa on yhä enemmän monikulttuurisia perheitä ja samaan aikaan työelämän kansainvälistyminen edellyttää myös muiden kielten kuin suomen, ruotsin ja englannin osaamista. Tällaisessa tilanteessa

on tärkeää, että kaupunkilaisten kansainvälisyyteen liittyviä valmiuksia ylläpidetään ja parannetaan.

Alatavoite:

- Kaupunki tarjoaa omissa oppilaitoksissaan laajan kielivalikoiman.
- Kaupunki tarjoaa mahdollisuuksia kulttuurien välisiin kohtaamisiin
- ~~Päiväkoti- ja kouluikäisten~~ kielitaitoa monipuolistetaan lisäämällä kielikylpy- ja kielirikasteista opetusta ja kasvatusta.
- Ensimmäisen vieraan kielen opetus aikaistetaan, ~~aloitetaan jo toisella luokalla. A2-kielipetusta laajennetaan~~
- ~~Turun asema porttina Pohjoismaihin ja kaksikielisyyden vahvistaminen edellyttää kaksikielisen Skandinaavisen koulun ja lukion perustamista.~~
- Turun kansainvälisen koulun laajentuminen tulee turvata tilanteessa, jossa Turun seudulla on yhä enemmän englannin kielellä opiskelevia lapsia ja nuoria.

2.2.5. Varhaiskasvatuksen palvelujen asiakaslähtöisyyttä kasvatetaan laajentamalla yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa

Varhaiskasvatus on keskeinen toimintakokonaisuus lapsiperheiden palvelu- ja tukijärjestelmässä. Siihen liittyvät palvelut voivat olla hyvinkin monimuotoisia asiakkaiden tarpeista riippuen. Tekemällä yhteistyötä yksityisten toimijoiden kanssa palvelujen tarjontaa voidaan monipuolistaa ja tätä kautta vastata paremmin asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin. **Ryhmäkoot on pidettävä vähintään nykytasolla laadukkaana varhaiskasvatuksen turvaamiseksi. Turussa tulee siirtyä asteittain maksuttomaan varhaiskasvatukseen. Kaupungin tulisi asettaa tavoitteeksi neljä tuntia maksutonta varhaiskasvatusta päivässä kaikille alle esiopetusikäisille.**

Alatavoitteet:

- ~~Kaupunki huolehtii varhaiskasvatuksen päivähoitotarjonnan kattavuudesta ja varhaiskasvatuksen laadusta.~~
- ~~Aloitetaan varhaiskasvatuksen maksuttomuuden kokeilu viisi vuotta täyttäneille/Maksuton varhaiskasvatus yli 3-vuotiaille~~
- Varhaiskasvatuksessa lisätään fyysistä aktiviteettia kansallisten lasten liikuntasuosituksen mukaisesti
- Kaupunki monipuolistaa yhteistyössä yksityisten toimijoiden kanssa varhaiskasvatuksen palvelutarjontaa, laajentaa palveluvalikoimaansa ja suuntaa palvelutarjontaa **päiväkotipalveluita kevyempiin** asiakaslähtöisiin toteuttamistapoihin.
- ~~Päiväkoti- ja kouluikäisten mahdollisuutta osallistua kielikylpyyn lisätään.~~
- Varhaiskasvatuksen yhteistyötä neuvoloiden ja ennaltaehkäisevän perhetyön kanssa lisätään.
- Jokaisella lapsella on jatkossakin subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen ja päivähoitoon. **Ryhmäkoot korkeintaan nykyisen kokoisia**

2.2.6. Kasvatuksen ja opetuksen palveluverkkoa uudistetaan sivistystoimialan ja Ammattikorkeakoulun toimipisteverkkoja tiivistämällä

Koulutuksen uusien toteuttamistapojen, **osallistumisasteen noston**, asutusrakenteen muutosten ja uusien järjestämismallien seurauksena kasvatuksen ja opetuksen palveluverkkoa on **laajennettava** ja uudistettava. Oppilaitosten toimintaympäristöihin tarvitaan muutoksia ja huomattava rakennusmassa on lähi-vuosien aikana peruskorjausten tarpeessa. Palveluverkkoja tulee varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa tarkastella **esteettömyys-** ja lähipalveluperiaatteella.

Alatavoitteet:

- Kaupungin oman varhaiskasvatuksen yksikkökokoja kasvatetaan 100 – 140 hoitopaikan yksiköihin. Päiväkotiverkon uudistamista ja tiivistämistä jatketaan.
- Lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulutuksen palveluverkkoa tiivistetään yksiköiden määrää vähentämällä ja selvittämällä tilojen yhteiskäyttömahdollisuuksia muiden koulutuksen järjestäjien kanssa. Ammatillisen koulutuksen palveluverkon uudistamista

ja tiivistämistä jatketaan. Uusiin kaupunginosiin (Skanssiin, Linnakaupunkiin ja Itäharjulle) suunnitellaan palvelualueajat ylittäviä monitoimitalo-hankkeita.

- Oppilaitosten toimintaympäristön uudistamisessa hyödynnetään digitaalisia opetusratkaisuja.
- ~~Selvitetään mahdollisuutta vapauttaa koululuokat joukkoliikennemaksuista./Maksuton joukkoliikenne alle 18-vuotiaille oppilasryhmille mahdollistamaan opiskelun vaatima liikkuminen~~
- Lukion aloituspaikkoja lisätään kohtuullisen sisäänpääsykeskiarvon takaamiseksi.
- ~~Opetuksen ja ohjauksen oppilaskohtainen resurssi säilyy vähintään nykyisellä tasolla~~
- Oppilashuollon kehittämiseen panostetaan erityisesti sote-uudistusta silmällä pitäen. Varmistetaan sujuvat palvelupolut ja yhteistyö varhaiskasvatuksen ja opetuksen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon välillä, asettaen lapsen ja nuoren etu etusijalle UUSI TEKSTI PYYDETTIIN
- ~~Selvitetään mahdollisuutta erityisopetuksen tarjoamiseen lukioissa~~

2.2.7. ~~Vuonna 2017 nuorisotakuu toteutuu laajan poikkihallinnollisen yhteistyön tuloksena~~ Nuorten koulutuspolut turvataan ja nuorisotyöttömyyttä vähennetään

~~Nuorisotakuuseen kuuluvat koulutustakuu ja nuorten aikuisten osaamisohjelma. Niiden tavoitteena on antaa mahdollisuus nuorille, joilla ei ole työtä tai koulutusta. Nuorisotakuulla edistetään nuorten työllisyyttä ja lisätään nuorten ammattitaitoa sekä vahvistetaan nuorten mahdollisuuksia itsenäiseen elämään.~~

~~Turvataan kaikille peruskoulun jälkeen koulutuspaikka ja panostetaan siihen, että mahdollisimman moni suorittaa kaikki suorittavat myös toisen asteen tutkinnon./Turussa tulee asettaa tavoitteeksi, että kaikki nuoret saavat vähintään toisen asteen tutkinnon. Turun kaupungin oppilaitoksissa otetaan huomioon alueelliset työvoimatarpeet.~~

Alatavoitteet:

- Jokaiselle nuorelle varmistetaan peruskoulussa ja sitä seuraavassa nivelvaiheessa riittävä tuki ja ohjaus, jotta hän voi peruskoulun jälkeen jatkaa koulutuksen tai muun hänelle mielekkään toiminnan kautta eteenpäin elämässään.
- Toisella asteella opiskelevat nuoret läpäisevät opintonsa ja saavat valmiuksia siirtyä työelämään tai jatkokoulutukseen.
- Vieraskielisten ja erityistä tukea tarvitsevien nuorten tarpeet huomioidaan ja nuorisotakuu toteutuu myös heidän osaltaan.
- ~~Nuorisotakuuta toteutetaan sivistystoimialan, hyvinvointitoimialan, vapaa-aikatoimialan sekä muiden julkisten ja yksityisten yhteistyökumppaneiden kanssa.~~
- Pyritään kasvattamaan vieraskielisten oppilaiden osuutta toisen asteen oppilaitoksissa ja edelleen korkeakouluopinnoissa.
- Peruskoulun päättävälle ikäluokalle tarjotaan kahden viikon kesätyöseteli nuorten työllistymisen edistämiseksi ja syrjäytymisen ennaltaehkäisemiseksi.
- Työvoima- ja elinkeinokokeilun tehokkaalla toteuttamisella vähennetään merkittävästi nuorisotyöttömyyttä

2.2.8. Tulevaisuuden osaamispääoma turvataan järjestämällä jatkossakin korkeatasoista yleissivistävää ja ammatillista koulutusta

Peruskoulujen, lukioiden ja ammatillisen opetuksen toiminnan korkea laatu on keskeinen menestystekijä kaupungin kilpailukyvyille. Yleissivistävä koulutus luo pohjaa vaativammille opinnoille, ja siksi sen järjestämiseen on panostettava voimakkaasti myös jatkossa. Perusopetus järjestetään varsinkin alimmilla vuosiluokilla lähipalveluna. **Koulujen välisten erojen kaventaminen on tasa-arvoteko ja olennainen osa kaupungin sisäisen eriytymisen estämistä.** Lukioiden vetovoimaa kehitetään ~~monipuolisella kurssitarjonnalla ja sijoittumisella kaupungin keskusta-alueelle.~~

Alatavoitteet:

- Perusopetuksessa vahvistetaan lähikouluperiaatetta.
- ~~Perusopetuksen luokkakoko max. 20 oppilasta/luokka~~
- ~~Haasteellisemmassa ympäristössä toimivien koulujen houkuttelevuutta voidaan lisätä esimerkiksi laajentamalla niiden tarjoamaa kielivalikoimaa tai taito- ja taideaineita.~~
- ~~Positiivista diskriminaatiota perusopetuksessa jatkettava ja panostettava alueellisen epätasa-arvon poistamiseen~~
- ~~Tehostetun ja erityisen tuen oppilaille mahdollistetaan opiskelu myös lähikoulussa.~~
- ~~Ammatillista koulutusta keskitetään kampusajattelun pohjalta suurempiin kokonaisuuksiin ja käytetään tehokkaasti työelämän tarjoamia oppimisympäristöjä. Ammatillisen koulutuksen kampusalue tulee luoda strategiakauden loppuun mennessä~~
- ~~Ammatillisen koulutuksen ja yritysten yhteistyötä lisätään oppisopimuskoulutuksen lisäämiseksi~~
- Lukioiden tuloksellisuus on korkea, ja ne ovat maakunnallisesti vetovoimaisia.